

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 233/2023-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Jany Laššákovéj a Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Stanislavom Jakubčíkom, advokátom, Trenčianska 57, Bratislava, proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 14Co/116/2017 a sp. zn. 14Co/17/2021 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 14Co/116/2017 a sp. zn. 14Co/17/2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Krajskému súdu v Bratislave **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14Co/17/2021 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **2 000 eur**, ktoré mu **j e** Krajský súd v Bratislave **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** náhradu trov právneho zastúpenia v sume **530,86 eur**, ktorú **j e** Krajský súd v Bratislave **p o v i n n ý** zaplatiť právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. apríla 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14Co/116/2017 a sp. zn. 14Co/17/2021 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu konať v konaní sp. zn. 14Co/17/2021 bez zbytočných prietáhov, priznal sťažovateľovi finančné zadost'učinenie v sume 10 000 eur a náhradu trov konania na účet jeho právneho zástupcu.

2. Uznesením č. k. II. ÚS 233/2023-15 z 10. mája 2023 ústavný súd ústavnú sťažnosť prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti a pripojeného spisu všeobecného súdu vyplýva, že sťažovateľ podal 4. júla 2014 na Okresnom súde Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) žalobu proti Slovenskej republike – Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky o náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“). Okresný súd rozsudkom č. k. 25C/193/2014-258 z 8. novembra 2016 rozhodol tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľovi sumu 6 401,61 eur z titulu náhrady skutočnej škody spolu s úrokmi z omeškania vo výške 5,15 % ročne z tejto sumy a sumu 3 480 eur z titulu náhrady nemajetkovej ujmy. Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ 23. novembra 2016 odvolanie, pričom odvolanie proti rozsudku súdu prvej inštancie bolo podané aj žalovanou. Dňa 26. mája 2017 bol spis predložený na krajský súd a bola mu pridelená spisová značka 14Co/116/2017. Keďže odvolací súd bol nečinný, sťažovateľ podal 9. augusta 2021 sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi krajského súdu, ktorá bola listom sp. zn. 1Spr/207/2021 z 8. septembra 2021 vyhodnotená ako dôvodná a predseda krajského súdu konštatoval nečinnosť krajského súdu. Jediným úkonom odvolacieho súdu v tomto prípade bolo vrátenie spisu okresnému súdu 7. júla 2021 na účel vykonania šetrenia s cieľom objasniť moment doručenia odvolania sťažovateľa elektronickou formou na súd prvej inštancie, ako aj dátum podania zásielky s odvolaním žalovaným na poštovú prepravu. Okresný súd po splnení uloženej povinnosti obratom 17. septembra 2021 vrátil spis krajskému súdu, pričom odvolaciemu konaniu bola pridelená nová sp. zn. 14Co/17/2021. Pretože krajský súd ani po podanej sťažnosti na prietahy nekonal, právny zástupca sťažovateľa zaslal 14. januára 2022 krajskému súdu žiadosť o urýchlené prerokovanie veci. Do dňa podania ústavnej sťažnosti napadnuté konanie stále prebieha bez vydania meritórneho rozhodnutia.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Proti postupu krajského súdu v napadnutom konaní podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že

a) Napadnuté konanie je poznačené nečinnosťou krajského súdu, ktorý od opätovného predloženia spisu krajskému súdu do dňa podania tejto ústavnej sťažnosti nekoná po dobu 5 rokov a 9 mesiacov, pričom celková dĺžka konania od podania žaloby je 8 rokov a 9 mesiacov, čo umožňuje konštatovať porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

b) Sťažovateľ dostatočne preukázal svoj nárok na náhradu škody a nemajetkovej ujmy, keďže nezákonnosť postupov orgánov činných v trestnom konaní potvrdil aj samotný súd. Z tohto dôvodu zastáva názor, že ani faktická zložitosť a ani právna zložitosť sporu nemôže byť dôvodom vzniknutých prietáhov. Zároveň neexistujú žiadne relevantné skutočnosti, z ktorých by bolo možné

vyvodit', že sťažovateľ svojím správaním prispel k doterajšej dĺžke namietaného konania. Správanie sťažovateľa ako strany sporu možno počas celej doby konania hodnotiť ako aktívne a súčinné, ktoré nemohlo prispieť k zdlhavosti súdneho konania a nevykazuje znaky, ktoré by mali byť v neprospech sťažovateľa pri posudzovaní zbytočných prietáhov v tomto konaní. Sťažovateľ využil všetky možné prostriedky nápravy, akými sú urgencie súdu, podanie sťažnosti predsedovi odvolacieho súdu na prietahy v konaní či žiadosť o prerokovanie veci.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

4. Krajský súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že s poukazom na vyjadrenie predsedníčky senátu a v ňom opísané skutočnosti je potrebné jednoznačne konštatovať, že súčasné obsadenie senátu 14Co koná veľmi sústredene a nielen kvalitatívne, ale aj kvantitatívne veľmi intenzívne a dôvody, pre ktoré vec nebola dosiaľ rozhodnutá, sú výlučne objektívneho charakteru.

5. K veci sa vyjadrila aj predsedníčka senátu JUDr. Darina Kriváňová, ktorá poukázala na vysoký počet vecí, ktoré jej senát musí vybaviť po tom, ako z neho postupne odišli tri sudkyne. Uviedla, že ako členovia senátu 14Co porušenie základných práv strán sporu v tejto veci nezavinili, len vybavovali veci podľa poradia ich predloženia odvolaciemu súdu a nemôžu za to, že v senáte, do ktorého bola spolu s JUDr. Branislavom Králom zaradená, neboli k 1. februáru 2021 rozhodnuté veci predložené od roku 2014. V súčasnej dobe senát vybavuje podľa poradia veci predložené v roku 2019 a predpokladá, že v uvedenej veci bude rozhodnuté spolu s vybavovaním vecí predložených v roku 2021 tak, aby bolo zachované právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov strán sporov predložených skôr ako dotknutá vec.

III.2. Replika sťažovateľa:

6. Sťažovateľ možnosť podať repliku v stanovenej lehote nevyužil.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože s ohľadom na predmet konania a po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, so stanoviskom krajského súdu a obsahom spisov dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

8. Podstatu ústavnej sťažnosti sťažovateľa tvorí námietka, že v dôsledku nečinnosti krajského súdu došlo v napadnutom konaní k vzniku zbytočných prietáhov, pričom zároveň celková dĺžka napadnutého konania odôvodňuje vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

9. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej

len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020).

10. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú s'ťažnosť s'ťažovateľa.

11. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že konanie o náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, preto ani rozhodovanie o odvolaní proti meritórnemu rozhodnutiu vydanému v takomto konaní nemožno považovať za právne zložité. Z obsahu súdneho spisu ústavný súd nezistil ani žiadne také okolnosti, na základe ktorých by bolo možné napadnuté konanie posúdiť ako zložité po skutkovej stránke. V súvislosti s týmto kritériom tak nie je možné krajský súd zbaviť jeho zodpovednosti za priebeh a doterajšiu dĺžku napadnutého konania a s tým súvisiaci vznik priet'ahov.

12. Z hľadiska predmetu konania a jeho významu pre s'ťažovateľa nejde o také konanie, ktoré by bolo mimoriadne časovo prioritované.

13. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania s'ťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným priet'ahom.

14. Napokon ústavný súd hodnotil postup krajského súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, pričom vychádzal z ústavnej s'ťažnosti, vyjadrenia krajského súdu a vyžiadaných spisov krajského súdu vedených pod sp. zn. 14Co/116/2017 a sp. zn. 14Co/17/2021.

15. Vo vzťahu k postupu krajského súdu v napadnutom konaní ústavný súd uvádza, že ak v dvoch konaniach (formálne označených inými spisovými značkami) ide o rozhodovanie o stále tom istom odvolaní proti tomu istému rozsudku, je, vychádzajúc z ústavným súdom konštantne presadzovanej materiálnej ochrany ústavnosti, nutné hodnotiť tieto (formálne) dve konania materiálne ako to isté konanie, pričom aj ESLP posudzuje konanie ako jeden celok a prístup, pri ktorom sa neposudzuje konanie ako jeden celok, resp. sa neposudzuje celková dĺžka konania, považuje ESLP za príliš formalistický, ktorý nie je v súlade so zárukami čl. 6 ods. 1 dohovoru (porov. III. ÚS 694/2016, č. 22/2017 ZNaU).

16. Ústavný súd uvádza, že v prípade konaní vedených na krajskom súde pod sp. zn. 14Co/116/2017 a sp. zn. 14Co/17/2021 je potrebné na tieto konania pred krajským súdom nazerať ako na jeden celok.

17. Pre posúdenie dôvodnosti ústavnej s'ťažnosti vo vzťahu k postupu krajského súdu je rozhodujúce obdobie počínajúce 26. májom 2017, keď bola vec prvýkrát predložená okresným súdom krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní sporových strán proti rozsudku okresného súdu

z 8. novembra 2016. Ústavný súd zistil, že krajský súd bol nečinný od 26. mája 2017 do 7. júla 2021, keď vrátil vec súdu prvej inštancie na účel vykonania šetrenia s cieľom objasniť moment doručenia odvolania sťažovateľa elektronickou formou na súd prvej inštancie, ako aj dátum podania zásielky s odvolaním žalovanou na poštovú prepravu. Krajskému súdu bol okresným súdom opätovne predložený spis po splnení uvedeného pokynu 17. septembra 2021, pričom od tohto dňa krajský súd nevykonával vo veci žiaden úkon ani neprijal meritórne rozhodnutie. Celková doba nečinnosti krajského súdu tak predstavovala približne 5 rokov a 8 mesiacov, počas ktorých nebolo o odvolaní sťažovateľa krajským súdom rozhodnuté. Uvedenú dĺžku odvolacieho konania nie je možné považovať za primeranú.

18. Čo sa týka skutočností tvrdených krajským súdom, treba uviesť, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom zmarenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a nezjavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a ústavnej sťažnosti nie je pomenovanie príčin prietáhov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k ministrom spravodlivosti. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter. V konečnom dôsledku môžu byť prietahy v konaní zapríčinené aj subjektívnym prístupom ktorejkoľvek zo zložiek správy súdnictva. Účelom je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ.

19. Personálne obsadenie súdu, jeho organizácia, vysoký počet vecí v príslušnom oddelení, ako i optimalizácia súdnictva teda nie sú dôvodmi, pre ktoré by malo byť ospravedlnené, tolerované a ústavne udržateľné porušovanie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd nad rámec poznamenáva, že táto okolnosť je z individuálneho hľadiska, teda z hľadiska osoby zákonného sudcu, pochopiteľne ospravedlniteľná, avšak z hľadiska celkovej zodpovednosti okresného súdu za plynulosť konania vo veciach účastníkov konania ju zohľadniť nemožno.

20. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že nečinnosťou krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14Co/116/2017 a sp. zn. 14Co/17/2021 došlo k zbytočným prietahom, a tým k jeho neprimeranému predĺženiu. Z tohto dôvodu je namieste konštatovanie, že postupom krajského súdu v napadnutom konaní boli spôsobené zbytočné prietahy ústavnej intenzity, čím došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1 nálezu).

21. Vychádzajúc z toho, že ústavný súd konštatoval porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj zo skutočnosti, že posudzované odvolacie konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené, prikázal ústavný súd podľa § 133 ods. 3 zákona o ústavnom súde krajskému súdu v napadnutom konaní vedenom pod sp. zn. 14Co/17/2021 konať bez zbytočných prietáhov (výrok 2 nálezu).

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

22. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

23. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada priznať finančné zadosťučinenie v sume 10 000 eur, ktoré odôvodnil tým, že krajský súd koná vzhľadom na povahu veci s neospravedliteľnými a neprimeranými prietiahmi, pričom v dôsledku jeho nečinnosti nie je sťažovateľovi umožnené dosiahnuť účinnú nápravu zásahu do jeho základných práv, a naďalej tak dochádza k jeho prehlbovaniu. Sťažovateľ nevie, kto je zodpovedný za jeho ujmu, s ktorou sa do dnešného dňa úplne nevysporiadal. Zároveň poukázal na to, že musel v súvislosti so súdnymi konaniami vynaložiť značné finančné prostriedky.

24. Ústavný súd uvádza, že konanie pred ústavným súdom z dôvodu namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov plní nielen preventívnu funkciu, ale tiež funkciu satisfakčnú, resp. kompenzačnú (náhradu nemajetkovej ujmy). V súlade s judikatúrou ústavného súdu je cieľom finančného zadosťučinenia dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

25. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

23. Vzhľadom na okolnosti tejto veci ústavný súd považoval za potrebné priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie. Pri svojom rozhodovaní vzal do úvahy všetky okolnosti danej veci, predovšetkým nečinnosť krajského súdu, ako aj celkovú dĺžku napadnutého odvolacieho konania, ale tiež nepriviligovaný charakter konania. Po zohľadnení týchto okolností, majú na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, považoval ústavný súd za spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznanie finančného zadosťučinenia v sume 2 000 eur podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (výrok 3 nálezu). Prihliadol na fakt, že deklarácia porušenia základných práv, príkaz konať, ako aj náhrada trov konania implicitne zahrňujú aj satisfakčný prvok.

VI.

Trovy konania

26. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 530,86 eur.

27. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je 12,52 eur.

Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu). Trovy právneho zastúpenia, keďže advokát je aj platcom dane z pridanej hodnoty, sa v danom prípade podľa § 18 ods. 3 vyhlášky zvyšujú o 20 %. Výsledná suma, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľovi ako náhradu trov právneho zastúpenia, predstavuje sumu 530,86 eur.

28. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť právnomu zástupcovi sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. júna 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu